Uniwersytet Gdański

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu

Metody matematyczne fizyki I - wykład

Kod ECTS

13.2.0616

Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot

Instytut Fizyki Teoretycznej i Astrofizyki

Studia

wydział	kierunek		
Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki	Fizyka	poziom	pierwszego stopnia
		forma	stacjonarne
		moduł specjalnościowy	fizyka
		specjalizacja	Podstawowa

Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)

dr Krzysztof Szczygielski; dr hab. Marcin Marciniak; prof. UG, dr hab. Adam Rutkowski

Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin

Formy zajęć

Wykład

Sposób realizacji zajęć

zajęcia w sali dydaktycznej

Liczba godzin

Wykład: 30 godz.

Liczba punktów ECTS

3

udział studenta w zajęciach (30 godzin): 2 ECTS

praca własna studenta: 1 ECTS

Termin realizacji przedmiotu

2024/2025 zimowy

Status przedmiotu

obowiązkowy

Język wykładowy

polski

Metody dydaktyczne

Wykład problemowy

Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne

Sposób zaliczenia

Egzamin

Formy zaliczenia

- egzamin ustny
- egzamin pisemny z pytaniami (zadaniami) otwartymi
- egzamin pisemny (dłuższa wypowiedź pisemna / rozwiązanie problemu)

Podstawowe kryteria oceny

Warunkiem zaliczenia jest uzyskanie min. 51% punktów na egzaminie pisemnym oraz (ewentualnie) poprawna odpowiedź na pytania podczas egzaminu ustnego.

Składowe oceny	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
egzamin	51%	100%

Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się

zakładany efekt kształcenia	Egzamin
	Wiedza
K_W02	+
K_W04	+
	Umiejętności
K_U02	+
K_U08	+
K_U16	+
	Kompetencje
K_K01	+
K_K02	+
K_K08	+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

B. Wymagania wstępne

Znajomość algebry liniowej i analizy matematycznej na poziomie pierwszych dwóch semestrów studiów na kierunku Fizyka.

Cele kształcenia

Opanowanie przez studenta podstawowych pojęć, twierdzeń i metod analizy zespolonej, elementów teorii funkcji analitycznych i podstaw analizy harmonicznej. Zaznajomienie studenta z pojęciem całki Lebesgue'a oraz przybliżenie podstawowej wiedzy na temat operatorów całkowych i różniczkowych.

Treści programowe

1. Funkcje zespolone. Pochodna funkcji zespolonej
2. Funkcje holomorficzne. Równania Cauchy'ego-Riemanna i ich związek z holomorficznością
3. Twierdzenie Cauchy'ego, wzór całkowy Cauchy'ego
4. Funkcje analityczne i meromorficzne. Szereg Laurenta
5. Punkty osobliwe, residua i obliczanie całek za ich pomocą
6. Elementy teorii przestrzeni Hilberta i przestrzeń L^2
7. Szereg Fouriera i jego zbieżność. Wielomiany ortogonalne
8. Transformacja Fouriera, jej własności i zastosowania
9. Przestrzeń mierzalna, miara. Podzbiory borelowskie w R^n
10. Całka z funkcji mierzalnej względem miary. Całka Lebesgue'a

Wykaz literatury

1. F. Leja, *Funkcje zespolone*, PWN 1973
2. W. A. Majewski, *Matematyczne metody fizyki 1*, UG 1989
3. F. W. Byron, R. W. Fuller, *Matematyka w fizyce klasycznej i kwantowej*, t. 1 i 2, PWN 1975
4. W. Rudin, *Analiza rzeczywista i zespolona*, PWN 1998

Kierunkowe efekty uczenia się

K_W02 rozumie rolę eksperymentu fizycznego, matematycznych modeli teoretycznych przybliżających rzeczywistość oraz symulacji komputerowych w metodologii badań naukowych; ma świadomość ograniczeń technologicznych, aparaturowych i metodologicznych w badaniach naukowych

K_W04 zna podstawowe techniki matematyki wyższej, w tym rachunek różniczkowy i całkowy funkcji jednej i wielu zmiennych, oraz podstawy algebry w zakresie niezbędnym do opisu zjawisk fizycznych i rozwiązywania problemów fizycznych

K_U02 posiada umiejętność wykonywania pomiarów podstawowych wielkości fizycznych; potrafi opracować, opisać i przedstawić wyniki prostych eksperymentów fizycznych i symulacji komputerowych; potrafi wykonywać analizy ilościowe oraz formułować na tej podstawie wnioski

Wiedza

Student zna:

- podstawowe własności topologiczne płaszczyzny zespolonej, pojęcie funkcji holomorficznej, pojęcie całki krzywoliniowej z funkcji zespolonej, warunki równoważne holomorficzności: równania Cauchy'ego-Riemanna, analityczność i warunek całkowy Cauchy'ego, pojęcie funkcji meromorficznej, twierdzenie o rozwinięciu funkcji meromorficznej w szereg Laurenta, twierdzenie o residuach, zastosowania twierdzenia o residuach do obliczania całek niewłaściwych
- relację ortogonalności w przestrzeni L_2, pojęcie szeregu trygonometrycznego, szereg Fouriera funkcji rzeczywistej, wzory na współczynniki w szeregu Fouriera, nierówność Bessela, tożsamość Parsevala, twierdzenia o zbieżności szeregu Fouriera, zastosowania szeregów Fouriera do obliczania sum szeregów liczbowych, zastosowania do rozwiązywania równań różniczkowych (m.in. równania falowego)
- definicję transformaty Fouriera dla funkcji całkowalnej, wzory i metody obliczania transformat Fouriera dla wybranych funkcji, własności transformacji Fouriera jako operatora na przestrzeni L_2, określenie transformaty odwrotnej,

jakościowe; potrafi szacować niepewności pomiarowe K_U08 potrafi posługiwać się aparatem matematycznym i metodami numerycznymi do opisu i modelowania zjawisk i procesów fizycznych K_U16 potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się K_K01 zna ograniczenia własnej wiedzy i rozumie potrzebę dalszego kształcenia K_K02 potrafi precyzyjnie formułować problemy służące pogłębieniu zrozumienia danego tematu K_K08 potrafi kompetentnie wypowiadać się na temat podstawowych problemów fizyki i jej zastosowań	związki transformaty Fouriera z różniczkowaniem i splotem funkcji, zastosowanie do rozwiązywania równań różniczkowych • pojęcia sigma-algebry zbiorów, przestrzeni mierzalnej, funkcji mierzalnej, miary; konstrukcję całki z rzeczywistej funkcji mierzalnej względem miary i jej własności; twierdzenia Lebesgue'a o zbieżności monotonicznej i o zbieżności ograniczonej, lemat Fatou; pojęcie zbioru mierzalnego w sensie Lebesgue'a w przestrzeni euklidesowej i pojęcie miary Lebesgue'a; określenie przestrzeni L^p dla dowolnej przestrzeni mierzalnej i ich własności • określenie operatora różniczkowego i jego własności; klasyfikację operatorów różniczkowych drugiego rzędu; postać kanoniczną operatora różniczkowego; operator Laplace'a; określenie operatora całkowego i jego własności; pojęcie jądra operatora całkowego; operator Fredholma. **Umiejętności** Student potrafi: • rozpoznawać własności topologiczne płaszczyzny zespolonej, definiować zbieżność ciągu zespolonego i pojęcie ciągłości funkcji zespolonej • definiować holomorficzność funkcji zespolonej i określić warunki równoważne holomorficzności; zdefiniować całkę po drodze na płaszczyźnie zespolonej i jej własności • definiować pojęcie szeregu potęgowego i szeregu Laurenta funkcji meromorficznej; określić rodzaje punktów osobliwych i scharakteryzować pojęcie residuum; wytłumaczyć użyteczność residuów w obliczeniach całek z funkcji rzeczywistych • zdefiniować szereg Fouriera funkcji zdefiniowanej na odcinku; podać definicję przestrzeni L^2 oraz relacji ortogonalności w niej; zdefiniować transformację Fouriera i podać jej własności • uzasadnić proste własności sigma-ciał i funkcji mierzalnych; nakreślić konstrukcję całki z funkcji mierzalnej względem dowolnej miary • zadać proste przykłady operatorów różniczkowych i całkowych i określić ich własności. **Kompetencje społeczne (postawy)** Student wie, że twierdzenia i metody wnioskowania wypracowane przez matematykę mają bezpośrednie przełożenie na sposób rozumienia zjawisk fizycznych występujących w otaczającym świecie. Student ma świadomość istotności analizy zespolonej, analizy harmonicznej oraz teorii operatorów różniczkowych w różnych aspektach efektywnego modelowania rzeczywistości przyrodniczej.

Kontakt

krzysztof.szczygielski@ug.edu.pl